

پیش بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه های اهواز بر اساس بهره هوشی، سوابق تحصیلی و متغیرهای جمعیت شناختی

دکتر سعید بختیارپور *

چکیده

به منظور پیش بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه های اهواز بر اساس بهره هوشی، سوابق تحصیلی و متغیرهای جمعیت شناختی از جامعه دانشگاه های شهر اهواز، به روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای، پنج دانشگاه انتخاب سپس از دانشگاه های انتخاب شده، در کل ۹۲۸ نفر انتخاب گردید و با استفاده از آزمون هوشی ریون و پرسشنامه محقق ساخته متغیرهای جمعیت شناختی، داده های لازم جمع آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج رگرسیون چند متغیره به روش قدم به قدم نشان داد که متغیرهای معدل دیپلم و رتبه در کنکور ورودی دانشگاه به ترتیب بهترین پیش بینی کننده های معنادار برای معدل دانشگاه بودند ولی متغیرهای جنسیت، بومی / غیر بومی بودن، وضعیت تاهل، خوابگاهی / غیر خوابگاهی بودن، وضعیت اشتغال، میزان درآمد در ماه، و بهره هوشی، با معدل دانشجویان رابطه معنی داری را نشان ندادند.

کلید واژگان: عملکرد تحصیلی، بهره هوشی، سوابق تحصیلی، متغیرهای جمعیت شناختی.

مقدمه

کیفیت آموزشی و نهایتاً در اصلاح و بهبود کارایی مسئولین مربوطه تاثیر بسزایی دارد (سجادی، صبا و عامری، ۱۳۷۲؛ شمس و فرشبندفر، ۱۳۷۴). توجه به این امر چیزی است که در تمام دنیا در راس برنامه های توسعه آموزشی مدنظر قرار می گیرد (لیندمن^۱، دوک^۲ و ویلکرسون^۳، ۲۰۰۱).

ارزشیابی مداوم و مستمر وضعیت تحصیلی دانشجویان در طول تحصیل و بررسی عوامل مرتبط با آن یکی از ارکان ضروری و اجتناب ناپذیر بهبود کیفیت نظام آموزشی به ویژه در دانشگاه های می باشد. این امر در تدوین برنامه آموزشی بهتر، ارتقاء

1 Lindemann

2 Duek

3 Wilkerson

* استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

پژوهش حاضر با حمایت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز اجرا شده است.

به منظور پیش بینی وضعیت تحصیلی دانشجویان، تعیین ملاکها و متغیرهای مناسب، از جمله عمده ترین حوزه های پژوهشی است که محققان علوم تربیتی و روانشناسی در آن فعال می باشند. تحقیقات بسیاری در زمینه پیش بینی عملکرد تحصیلی انجام پذیرفته است (بوکرتس^۱، ۱۹۹۵؛ فورنهام^۲، چامروپره میوزیک^۳ (۲۰۰۴)؛ گانگ^۴ و ست پر^۵ (۲۰۰۲)؛ جنسن^۶ (۱۹۹۸)؛ لوبینسکی^۷ (۲۰۰۴)؛ پتریدس^۸، چامروپره میوزیک^۹، فردریکسون^۹ و فورنهام (۲۰۰۵)؛ ویگیل - کولت^{۱۰} و مورالس - ویوس^{۱۱} (۲۰۰۵).

وضعیت اقتصادی - اجتماعی، سطح تحصیلات، معدل تحصیلی و نمرات آزمونهای پیشرفت تحصیلی و هوشی از جمله شاخص هایی است که محققان از آنها جهت پیش بینی وضعیت فرد در آینده استفاده نموده اند (کمپل، به نقل از سامانی و جوکار، ۱۳۸۱). در یک طبقه بندی کلی می توان تحقیقات موجود در این زمینه را به دو گروه تقسیم نمود. دسته اول، پژوهش هایی است که به نقش متغیرهای پیش آیندی که فرد نقشی در شکل گیری آنها ندارد، استناد شده است. متغیرهایی اجتماعی همچون میزان در آمد، سطح تحصیلات والدین و شغل والدین، (خیر، ۱۳۷۶)، و متغیرهای جنسیت، سطح سواد والدین و تعداد اعضای خانواده (تشکری، ۱۳۶۵). و متغیرهای آموزش پیش دبستانی را بر پیشرفت تحصیلی

و هوش (تشکری، حقیقت و یوسفی، ۱۳۶۴) و متغیرهایی همچون زندگی با یکی از والدین، بی سرپرستی و مهاجرت را بر موفقیت تحصیلی (خیر، ۱۳۶۵). در گروه دوم، تحقیقاتی مطرح می شوند که به مواردی همچون نقش آزمونها، ارزیابی های اولیه و شاخص های تحصیلی، در پیش بینی عملکرد فرد پرداخته اند (کرلینجر^{۱۲} و پدهازور^{۱۳}، ۱۹۷۳ و کریمی^{۱۴} (۱۳۷۵).

وودلی^{۱۴} و پارلت^{۱۵} (۱۹۸۳) و فورنهام و مونسن^{۱۶} (۲۰۰۹) در تحقیق خود، به وجود رابطه همبستگی بین جنس و عملکرد تحصیلی پی بردند. آنان با انجام این تحقیق در دانشگاه باز انگلستان، نشان دادند که احتمال افت تحصیلی در مردان بیشتر از زنان است، علاوه بر این مردان در ۳۳ درصد درس ها، ولی زنان فقط در ۲۷ درصد درسه ها افت تحصیلی دارند. بعضی تحقیقات نیز بین زنان و مردان از لحاظ عملکرد تحصیلی تفاوتی را گزارش نکرده اند (علی و نایلور^{۱۷}، ۲۰۰۹). البته تحقیقات قبلی تفاوت ضریب هوشی زنان و مردان را معنادار ندانسته اند (بروم^{۱۸}، ۲۰۰۱)

یافته های تحقیقاتی در مورد رابطه تاهل و عملکرد تحصیلی، متناقض است و نتیجه مشخص و قاطعی را نمی توان از آن برداشت کرد. در برخی تحقیقات، دانشجویان مجرد عملکرد تحصیلی بالاتری داشته اند. برخی تحقیقات دیگر

12 Kerlinger

13 Pedhazur

14 Woodley

15 Parlett

16 Furnham, A. & Monsen

17 Ali & Naylor

18 Broome

1 Boekaerts

2 Furnham

3 Chamorro-premuzic

4 Gange

5 St Pere

6 Jensen

7 Lubinski

8 petrides

9 Fredericson

10 Vigil-colet

11 Morales-Vives

هرمزی (۱۳۷۳) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور، آورده است که نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد؛ دانشجویان ناموفق دانشجویانی هستند که در مقایسه با دانشجویان موفق نمره‌های آزمون ورودی و معدل دیپلم آنان ضعیف است و سابقه تجدیدی و مردودی در تحصیلات دبیرستانی دارند.

فورنهام، چامورو-پرمیوزیک و مک دوگال^۴ (۲۰۰۳) طی یک مطالعه طولی دو ساله بر روی یک نمونه ۹۳ نفری از دانشجویان انگلیسی با استفاده از تحلیل رگرسیون دریافتند که متغیر شخصیت نسبت به متغیرهای دیگری مثل توانایی شناختی، عقاید مربوط به هوش و جنسیت، پیش بینی کننده بهتری برای عملکرد تحصیلی است.

اگرچه مجموعه وسیعی از تحقیقات در حمایت از اینکه آزمونهای هوش، پیش بینی کننده عملکرد تحصیلی هستند، وجود دارد (مثل برادی^۵، ۲۰۰۰ و گاتفردسون^۶، ۲۰۰۳)، اما تحقیقات زیادی وجود دارد که نشان می‌دهند که خصوصاً در دانشجویان دانشگاه، به خاطر دامنه بسیار محدود هوش دانشجویان، رابطه بین هوش و عملکرد تحصیلی ممکن است ضعیف تر از آنچه باشد که انتظار می‌رود و اغلب این رابطه معنی دار نیست (مثل سندرس^۷، اسبورن^۸ و گرین^۹ (۱۹۹۵) و چامورو-پره‌یوزیک، گوپروگا، کولوم^{۱۰} (۲۰۰۹).

در تحقیق حاضر سعی شد ترکیبی از هر دو دسته مذکور شامل بهره هوشی، سوابق تحصیلی

نیز به موفقیت دانشجویان متاهل اشاره دارد. زوین^۱ (۱۹۹۲) در تحقیقی ارتباط میان وضعیت تاهل و عملکرد تحصیلی را روی ۱۹۹ دانشجوی متاهل مورد بررسی قرار داد. نتیجه پژوهش وی دال بر موفقیت دانشجویان متاهل است. دلاور (۱۳۷۳) در پژوهشی با هدف بررسی عوامل مؤثر در مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی، نشان داد احتمال مشروط شدن دانشجویان متاهل بیش از دانشجویان مجرد است.

میزان زمانی که دانشجویان صرف مطالعه و تحقیق می‌کنند، یکی از عوامل مؤثر در یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنان است. به همین سبب احتمالاً اشتغال دانشجویان در حرفه‌های دیگری جز تحصیل، مؤلفه اثر گذار در پیشرفت تحصیلی است. نتایج مطالعات نیز حاکی از عملکرد تحصیلی بالاتر در دانشجویانی است که صرفاً به تحصیل اشتغال دارند. ایزنبرگ^۲ و داووست^۳ (۱۹۹۰) در تحقیق خود بر روی یک نمونه ۴۴۵ نفری از دانشجویان دانشگاه باز انگلستان نشان دادند که اشتغال روی افت تحصیلی مؤثر است.

نتایج پژوهش رسولی (۱۳۸۰) رابطه متغیر بومی/ غیر بومی با وضعیت تحصیلی را به این صورت نشان داد که، دانشجویان شهرستانی، پیشرفت تحصیلی بهتری نسبت به دانشجویان تهرانی دارند. همچنین متغیر پیشرفت تحصیلی (متغیر ملاک) توسط متغیرهای مستقل ذیل یعنی معدل دیپلم، دانشگاه محل تحصیل، نوع سهمیه قبولی قابل پیش بینی است.

4 Mc Dougall

5 Brody

6 Gottfredson

7 Sanders

8 Osborne

9 Greene

10 Chamorro-Premuzic, Quiroga, & Colom

1 Zowin

2 Eisenberg

3 Dowsett

جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه ای پسران اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

و متغیرهای جمعیت شناختی، به عنوان متغیر پیش بین، و معدل کل دانشجویان به عنوان متغیر ملاک با استفاده از آزمون آماری رگرسیون چند متغیری به روش قدم به قدم مورد تحلیل قرار گیرد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع همبستگی است. جهت جمع آوری داده ها از آزمون هوشی ماتریسهایی پیشرونده ریون پیشرفته و مقیاس محقق ساخته سوابق تحصیلی و ویژگیهای جمعیت شناختی استفاده گردید. آزمون ریون پیشرفته از آزمونهای معتبر هوشی است که از پایایی و روایی بالایی جهت سنجش و اندازه گیری هوش، برخوردار است. این آزمون به منظور اندازه گیری هوش عمومی دانشجویان از پایایی و روایی معنی داری ($p < 0/01$) برخوردار است (رحمانی، ۱۳۸۶).

جامعه آماری در تحقیق حاضر شامل کلیه دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه های اهواز بود. از جامعه مذکور به روش نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای نمونه ای شامل ۹۲۸ دانشجویان پنج دانشگاه انتخاب شد. دانشگاه های انتخاب شده عبارت بودند از: دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشگاه پیام نور، دانشگاه علمی کاربردی، آموزشگاه فنی و حرفه ای دختران و آموزشگاه فنی و حرفه ای پسران.

فرضیه های پژوهش
 (۱) متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه های اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

(۲) متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

(۳) متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علمی و کاربردی اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

(۴) متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه ای دخترانه اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

(۵) متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و

جدول شماره ۱: تعداد آزمودنیها با توجه به متغیرهای نوع دانشگاه

وسایر متغیرهای جمعیت شناختی

دانشگاه	دختر	پسر	مجرد	متاهل	بومی	غیر بومی	شاغل	غیر شاغل	کل
دانشگاه شهید چمران	۱۰۰	۱۰۰	۱۸۲	۱۷	۱۰۴	۹۲	۱۸	۱۷۹	۲۰۰
پیام نور	۶۸	۷۸	۱۳۵	۱۰	۱۲۳	۲۰	۲۲	۱۲۳	۱۴۶
علمی و کاربردی	۱۰۰	۹۷	۱۷۱	۲۲	۱۳۰	۶۷	۲۷	۱۶۷	۱۹۷
فنی و حرفه ای پسران	-	۱۹۳	۱۸۲	۱۰	۱۰۵	۸۳	۳۷	۱۵۱	۱۹۳
فنی و حرفه ای دختران	۱۹۲	-	۱۷۲	۱۷	۱۲۷	۵۹	۱	۱۷۹	۱۹۲

و $(Sig=0/000)$. میزان بتا و سطح معنی داری هر یک از متغیرها به قرار زیر بود:

مطابق جدول شماره ۲، به ترتیب متغیرهای دیپلم ($\beta=0/422$) در سطح $(0/01)$ و رتبه در کنکور ورودی دانشگاه ($\beta=-0/258$)، در سطح $(0/01)$ ، رابطه معنی داری با معدل دانشجویان داشته و بهترین پیش بینی کننده ها برای آن بودند ولی متغیرهای جنسیت، بومی / غیر بومی، وضعیت تاهل، خوابگاهی / غیر خوابگاهی، وضعیت اشتغال، درآمد، سابقه تجدیدی داشتن در دوره دبیرستان

نتایج پژوهش

مطابق جدول شماره ۱، افراد نمونه و توزیع آنها را در دانشگاه هانسان می دهد.

فرضیه اول: متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه های اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

نتیجه: با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی به روش قدم به قدم، مدل معنی داری بدست آمد $(R=0/527, RS=0/274, F=67/944)$ تنظیم شده،

جدول شماره ۲: متغیرهای معنادار و حذف شده

در مدل رگرسیون برای دانشگاه های اهواز

معنی داری	T	بتا	مدل		
0/000	9/788	0/461	دیپلم	1	متغیرهای معنادار
0/000	9/218	0/422	دیپلم	2	
0/000	-5/636	-0/258	رتبه		
0/879	0/153	0/008	جنسیت	1	متغیرهای حذف شده
0/572	0/566	0/027	بومی / غیر بومی		
0/906	0/118	0/006	تاهل		
0/013	-2/503	-0/117	خوابگاهی / غیر خوابگاهی		
0/628	0/485	0/023	اشتغال		
0/873	0/159	0/008	درآمد		
0/000	-5/636	-0/258	رتبه		
0/537	0/617	0/029	هوش		
0/550	0/598	0/029	جنسیت		
0/737	-0/336	-0/015	بومی / غیر بومی		
0/756	-0/311	-0/014	تاهل	2	
0/250	-1/153	-0/054	خوابگاهی / غیر خوابگاهی		
0/847	0/192	0/009	اشتغال		
0/657	0/445	0/020	درآمد		
0/861	0/176	0/008	هوش		

و هوش (به ترتیب با $\beta=0/029$, $\beta=-0/015$ ، رتبه در کنکور ورودی، هوش و خوابگاهی / غیر خوابگاهی بودن، (به ترتیب با $\beta=-0/035$ ، $\beta=0/008$) رابطه معنی داری با معدل دانشجویان نشان ندادند.

فرضیه دوم: متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند. نتیجه: با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی به روش گام به گام، مدل معنی داری بدست آمد

فرضیه سوم: متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند. نتیجه: با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی

جدول شماره ۳: متغیرهای معنادار و حذف شده

در مدل رگرسیون برای دانشگاه شهید چمران اهواز

معنی داری	T	بتا	مدل	متغیر معنادار
0/020	2/344	0/186	دیپلم	۱
0/675	-0/421	-0/035	جنسیت	۲
0/478	0/712	0/057	بومی/غیربومی	
0/837	0/206	0/016	تاهل	
0/678	0/416	0/033	اشتغال	
0/374	-0/891	0/071	درآمد	
0/176	-1/359	-0/107	رتبه	
0/714	-0/367	-0/029	هوش	
0/676	-0/419	-0/034	خوابگاهی/غیر خوابگاهی	

به روش گام به گام، مدل معنی داری بدست آمد $F=5/496$ و $RS=0/028$, $R=0/186$ (Sig=0/020). میزان بتا و سطح معنی داری هر یک از متغیرها به قرار زیر بود:

مطابق جدول شماره ۳، متغیر دیپلم (با $\beta=0/186$ ، در سطح 0/05)، رابطه معنی داری با معدل دانشجویان داشته و بهترین پیش بینی کننده برای آن بود ولی متغیرهای جنسیت، بومی/غیربومی، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال، درآمد، مطابق جدول شماره ۴، به ترتیب متغیرهای دیپلم (با $\beta=0/366$ ، در سطح 0/01) و رتبه در کنکور ورودی دانشگاه (با $\beta=-0/315$ ، در سطح 0/01)، رابطه معنی داری با معدل دانشجویان داشته

جدول شماره ۴: متغیرهای معنادار و حذف شده
در مدل رگرسیون برای دانشگاه پیام نور

معنی داری	T	بتا	مدل		
۰/۰۰۰	۴/۲۲۲	۰/۴۷۰	دیپلم	۱	متغیرهای معنادار
۰/۰۰۲	۳/۲۷۸	۰/۳۶۶	دیپلم	۲	
۰/۰۰۶	-۲/۸۲۱	-۰/۳۱۵	رتبه		
۰/۶۴۳	-۰/۴۶۶	-۰/۰۶۱	جنسیت		متغیرهای حذف شده
۰/۱۴۶	-۱/۴۷۳	-۰/۱۷۲	بومی / غیربومی		
۰/۹۲۳	۰/۰۹۷	۰/۰۱۱	تاهل		
۰/۹۹۲	-۰/۰۱۰	-۰/۰۰۱	خوابگاهی / غیر خوابگاهی		
۰/۸۶۰	-۰/۱۷۷	-۰/۰۲۰	اشتغال	۱	
۰/۹۰۱	۰/۱۲۵	۰/۰۱۴	درآمد		
۰/۰۰۶	-۲/۸۲۱	-۰/۳۱۵	رتبه		
۰/۶۴۲	۰/۴۶۷	۰/۰۵۲	هوش		
۰/۳۴۴	-۰/۹۵۵	-۰/۱۱۹	جنسیت		
۰/۱۵۷	-۱/۴۳۱	-۰/۱۵۹	بومی / غیربومی		
۰/۹۷۸	-۰/۰۲۸	-۰/۰۰۳	تاهل		
۰/۸۲۶	۰/۲۲۱	-۰/۰۲۴	خوابگاهی / غیر خوابگاهی	۲	
۰/۴۲۲	-۰/۸۰۹	-۰/۰۹۱	اشتغال		
۰/۵۲۴	۰/۶۴۱	-۰/۰۶۹	درآمد		
۰/۶۱۳	۰/۵۰۹	۰/۰۵۴	هوش		

چند گانه معنی داری دارند.

نتیجه: با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی به روش گام به گام، مدل معنی داری بدست آمد ($RS=0/387, R=0/629$) تنظیم شده، $F(4,469)=46$ و $(Sig/0/000)$. میزان بتا و سطح معنی داری هر یک از متغیرها به قرار زیر بود:

مطابق جدول شماره ۵، متغیر دیپلم (با $\beta=0/629$)، در سطح $(0/01)$ ، رابطه معنی داری با معدل دانشجویان داشته و بهترین پیش بینی کننده برای آن بود ولی متغیرهای جنسیت، بومی / غیربومی،

و بهترین پیش بینی کننده ها برای آن بودند ولی متغیرهای جنسیت، بومی / غیربومی، وضعیت تاهل، خوابگاهی / غیر خوابگاهی بودن، وضعیت اشتغال، درآمد و هوش (به ترتیب با $\beta=-0/119, \beta=-0/091, \beta=-0/024, \beta=-0/003, \beta=-0/159, \beta=-0/069$) رابطه معنی داری با معدل دانشجویان نشان ندادند.

فرضیه چهارم: متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه علمی و کاربردی اهواز رابطه

وضعیت تاهل، خوابگاهی/ غیر خوابگاهی بودن، وضعیت اشتغال، درآمد، رتبه در کنکور ورودی و هوش (به ترتیب با $\beta=0/124$ ، $\beta=-0/106$ ، $\beta=-0/005$ ، $\beta=0/071$ ، $\beta=-0/123$ ، $\beta=-0/079$ ، $\beta=0/111$ و $\beta=0/047$) رابطه معنی داری با معدل دانشجویان نشان ندادند. فرضیه پنجم: متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه ای دخترانه اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند. نتیجه: با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی به روش قدم به قدم، مدل معنی داری بدست آمد $F=5/909$ و $RS=0/189$ ، $R=0/478$ و $Sig=0/025$. میزان بتا و سطح معنی داری هر یک

جدول شماره ۵: متغیرهای معنادار و حذف شده در مدل رگرسیون برای دانشگاه علمی و کاربردی

معنی داری	T	بتا	مدل	متغیر معنادار	متغیرهای حذف شده
0/000	6/817	0/629	دیپلم	۱	
0/209	1/268	0/124	جنسیت		
0/255	-1/147	-0/106	بومی/ غیر بومی		
0/958	-0/053	-0/005	تاهل		
0/442	0/772	0/071	خوابگاهی/ غیر خوابگاهی		
0/194	1/313	0/123	اشتغال		
0/400	-0/848	-0/079	درآمد		
0/908	0/116	0/011	رتبه		
0/616	0/503	0/047	هوش		

جدول شماره ۶: متغیرهای معنادار و حذف شده در مدل رگرسیون برای آموزشکده فنی و حرفه ای دخترانه

معنی داری	T	بتا	مدل	متغیرهای معنادار	متغیرهای حذف شده
0/025	2/431	0/478	دیپلم	۱	
0/702	0/388	0/079	بومی/ غیر بومی		
0/766	-0/302	-0/062	تاهل		
0/169	-1/431	-0/276	خوابگاهی/ غیر خوابگاهی		
0/628	-0/493	-0/100	اشتغال		
0/955	-0/057	0/012	درآمد		
0/549	0/610	0/128	رتبه		
0/517	0/660	0/132	هوش		

از متغیرها به قرار زیر بود: مطابق جدول شماره ۶، متغیر دیپلم (با $\beta=0/478$)، در سطح $(0/01)$ ، رابطه معنی داری با معدل دانشجویان داشته و بهترین پیش بینی کننده برای آن بود ولی متغیرهای بومی / غیربومی، وضعیت تاهل، خوابگاهی / غیر خوابگاهی بودن، وضعیت اشتغال، در آمد، رتبه در کنکور ورودی و هوش (به ترتیب با $\beta=0/079$ ، $\beta=-0/062$ ، $\beta=0/128$ ، $\beta=0/102$ ، $\beta=-0/100$ ، $\beta=-0/276$ ، $\beta=0/132$) رابطه معنی داری با معدل دانشجویان نشان ندادند.

فرضیه پنجم: متغیرهای بهره هوشی، سوابق تحصیلی و جمعیت شناختی با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه فنی و حرفه ای پسران اهواز رابطه چند گانه معنی داری دارند.

نتیجه: با استفاده از روش آماری رگرسیون خطی به روش گام به گام، مدل معنی داری بدست آمد ($R=0/506$ ، $RS=0/236$ ، $F=13/058$)

بحث و نتیجه گیری

در تحقیق حاضر دیده شد که تنها متغیرهای سوابق تحصیلی (معدل دیپلم و رتبه در کنکور سراسری)، با عملکرد تحصیلی آنان رابطه معنی داری دارد. این یافته با نتایج تحقیق تینو^۱

جدول شماره ۷: متغیرهای معنادار و حذف شده

در مدل رگرسیون برای آموزشکده فنی و حرفه ای پسرانه

معنی داری	T	بتا	مدل	متغیر معنادار	متغیرهای حذف شده
0/001	3/614	0/506	دیپلم	۱	
0/729	0/349	0/050	بومی / غیربومی	۲	
0/497	0/686	0/097	تاهل		
0/590	-0/543	-0/078	خوابگاهی / غیر خوابگاهی		
0/155	-1/451	-0/208	اشتغال		
0/925	-0/095	-0/014	درآمد		
0/184	-1/355	-0/197	رتبه		
0/991	-0/012	-0/002	هوش		

تنها معدل دیپلم بود که رابطه معنی داری با متغیر ملاک عملکرد تحصیلی داشت. ویژگی مشترک دانشگاه های اخیر، پیوسته بودن رشته تحصیلی در دبیرستان با رشته تحصیلی در دانشگاه است. به همین خاطر احتمالاً کمتر بودن واریانس رتبه دانشجویان در این دانشگاه های، دلیل این یافته باشد.

در تحقیق حاضر متغیر خوابگاهی/غیر خوابگاهی بودن دانشجویان با عملکرد تحصیلی آنان، رابطه معنی داری را نشان نداد. این یافته با نتایج تحقیق بختیارپور، ۱۳۸۸ و ولی زاده (۱۳۸۳) موافق بود. ولی با نتایج تحقیق بهمن پور (۱۳۷۳) هماهنگ نبود.

از یافته های دیگر پژوهش حاضر این بود که وضعیت اشتغال با عملکرد تحصیلی رابطه معنی داری ندارد. این یافته با نتایج تحقیق تمنایی فر، نیازی وامینی (۱۳۸۶) موافق است، ولی با نتایج تحقیق دمو^۵ (۲۰۰۰)، داووست به نقل از فراهانی (۱۳۸۱) و دلاور (۱۳۷۳) موافق نیست. بدیهی است که متغیرهای بسیاری ممکن است در تحلیل های تک متغیری با عملکرد تحصیلی رابطه معنی داری داشته باشند، ولی هنگامی که آن متغیرها به طور کلی مورد تحلیل قرار می گیرند، (یعنی همین کاری که در تحلیل حاضر صورت گرفته است)، بسیاری از آن متغیرهای پیشین بدلیل همستگی های درونی که با یکدیگر دارند، در تحلیل گروهی حذف می شوند. در تحقیق حاضر نیز مقایسه عملکرد دانشجویان شاغل و غیر شاغل با استفاده از آزمون تی تست، به عنوان یک آزمون تک متغیری، تفاوت معنی داری بین عملکرد تحصیلی دو گروه مذکور نشان داد. ولی با استفاده از مدل رگرسیون و

(۱۹۹۳)، رکدال^۱ (۱۹۸۳) و ایزنبرگ^۲ (۱۹۹۰) موافق است. بسیاری از کسانی که در دانشگاه پذیرفته می شوند در دوره دبیرستان موفقیت چشمگیری نداشته اند و از دلایل عدم موفقیت آنها هم در دوره دبیرستان و هم در دانشگاه عدم آشنایی آن ها با مهارت های مطالعه است. آموزش این مهارت ها بخصوص برای دانشجویان جدیدالورود توصیه شده است (آستین^۳، ۱۹۹۹). رابطه بین پیشرفت تحصیلی در دانشگاه و پیشینه تحصیلی در دبیرستان در پژوهش های مختلف تأیید شده است (حسینی، ۱۳۷۲؛ آستین، ۱۹۹۹ و ده بزرگی و موصلی، ۱۳۸۲). البته در برخی موارد پیش بینی موفقیت در دانشگاه بر اساس موفقیت در دبیرستان امکان پذیر نیست. در تحقیق پترسون^۴، ۲۰۰۲ این یافته حاصل شد که ۳۰ درصد دانش آموزانی که موفقیت تحصیلی بالایی را در دانشگاه پیش بینی می کردند، پیشرفت تحصیلی کمی در دانشگاه داشته اند، در حالی که ۵۰ درصد آن هایی که پیشرفت تحصیلی کمی را پیش بینی می کردند، در دانشگاه عملکرد خوبی داشتند.

البته متغیر رتبه در کنکور ورودی در تحلیل کل دانشگاه های رابطه معنی داری را با عملکرد تحصیلی نشان داد ولی تحلیل های جزئی تر و در درون هریک از دانشگاه های نتیجه جالبی بدست داد و آن عبارت بود از اینکه رتبه در کنکور سراسر در دانشگاه پیام نور رابطه معنی داری را با عملکرد تحصیلی دارد و در دانشگاه های علمی کاربردی، فنی حرفه ای دختران و فنی حرفه ای پسران رابطه معنی داری با عملکرد تحصیلی دانشجویان نداشت. به عبارت دیگر در دانشگاه های مذکور

5 Demo

1 Rekkedal

2 Eisenberg

3 Astin

4 Peterson

بیشتر از مردان است (وسپرز^۶، ۲۰۰۰) و وودلی و پارلت (۱۹۸۳). و زنان در حوزه تحصیل تلاش بیشتری دارند و مردان بیش تر به سرگرمی ها و ورزش علاقمند هستند (کووینگتون^۷، ۱۹۸۹). وقتی درباره انگیزه های تحصیلی سؤال می شود، زنان بیشتر به خانواده و نقش های اجتماعی توجه دارند و مردان بیشتر به شغل و پایگاه اقتصادی اجتماعی توجه می کنند (اسکالویک^۸، ۱۹۹۰). در مورد مردان دیده شده که نگرانی درباره بیکاری و اشتغال پس از تحصیل تاثیر منفی بر عملکرد تحصیلی آنها دارد (وسپرن^۹، ۲۰۰۰). همانطور که قبلاً نیز ذکر شد، همیشه آنچه در تحلیل های تک متغیری (نظیر بسیاری از تحقیقات پیشین انجام گرفته در حوزه عملکرد تحصیلی) یافت می شود، لزوماً هماهنگ با یافته های حاصل از تحقیقات چند متغیری نیست. در تحقیق حاضر نیز مقایسه عملکرد تحصیلی دختران و پسران با آزمون تی تست، تفاوت معنی داری را نشان داد.

همچنین در تحقیق حاضر رابطه وضعیت تاهل با عملکرد تحصیلی دانشجویان معنادار نشد. این یافته با نتایج تحقیق فراهانی (۱۳۸۱) موافق است. سایر پژوهش های انجام شده درباره رابطه وضعیت تاهل و عملکرد تحصیلی به نتیجه مشخص و محرز نرسیده اند. برخی یافته ها دلالت بر عملکرد تحصیلی بالاتر متاهلین (زوبین^{۱۰}، ۱۹۹۲) و برخی دیگر دلالت بر عملکرد تحصیلی بالاتر در مجردین (دلاور^{۱۱}، ۱۳۷۳) دارد. همچنین در تحقیق حاضر مشخص شد که رابطه هوش و عملکرد تحصیلی دانشجویان معنادار نیست. این یافته با نتایج تحقیق سندرس، اسبورن و گرین (۱۹۹۵) هماهنگ است.

ورود تمامی متغیرها در یک تحلیل، انتظار می رفت که بدلیل همبستگی های جزئی که متغیرهای پیش بین با یکدیگر دارند، بعضی از آنها رابطه معنی داری با متغیر ملاک نشان ندهند. قطعاً از آنجایی محیط زندگی واقعی، تک بعدی و تک متغیری نیست، تحلیل های چند متغیری به واقعیت نزدیکترند.

یافته دیگر پژوهش حاضر این بود که میزان درآمد خانواده در ماه، با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه معنی داری ندارد. تحقیقات در این خصوص نتایج متفاوتی را نشان می دهند. برخی پژوهش ها نشان داده اند کسانی که از خانواده های طبقه اقتصادی پایین هستند، عملکرد تحصیلی ضعیفی دارند (مجدالدین^{۱۲}، ۱۳۷۴؛ سلمار^۱، ۱۹۹۵ و استیونسون^۲، ۱۹۹۶). یافته های پژوهش زاپالا^۳ (۲۰۰۲) نشان می دهد کسانی که از خانواده های سطح پایین هستند، کمتر مطالعه می کنند، نسبت به تحصیل نگرش منفی دارند و زودتر ترک تحصیل می کنند. اما در برخی تحقیقات رابطه بین پایگاه اقتصادی و عملکرد تحصیلی تائید نشده است. به عنوان مثال بنا بر نتایج تحقیق شمید^۴ (۲۰۰۱) پایگاه اقتصادی ضعیف می تواند باعث افت تحصیلی شود اما نقش این عامل برای همه موارد افت تحصیلی قابل توجه نیست به عبارت دیگر برای برخی موارد افت تحصیلی، علت چیز دیگری است.

یافته دیگر پژوهش حاضر حکایت از عدم رابطه معنادار بین جنسیت و عملکرد تحصیلی دانشجویان دارد. بسیاری از مطالعات نشان داده اند که عملکرد تحصیلی دانشجویان دختر بهتر از دانشجویان پسر است (آندرسون^۵، ۱۹۸۰). همچنین بر اساس یافته های پژوهشی، علاقه زنان به تحصیل و پیشرفت تحصیلی

6 Vespers
7 Covington
8 Skaalvik

1 Salmelar
2 Stevenson
3 Zappala
4 Schemid
5 Anderson

منابع

- آندرسون، ل. (۱۳۸۰). افزایش اثر بخشی معلمان در فرایند تدریس، ترجمه محمد امینی. تهران: انتشارات مدرسه.
- بهمن پور، ح. (۱۳۷۳). عوامل مؤثر در انصراف از تحصیل در دانشگاه علامه طباطبایی. دانشگاه علامه طباطبایی. طرح پژوهشی.
- تشکری، ع.، حقیقت، ش. و یوسفی، ف. (۱۳۶۴). اثر آموزش پیش دبستانی بر پیشرفت تحصیلی و هوش کودکان در دوره دبستان، نشریه علوم تربیتی تهران، دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران، سال هشتم، شماره ۳ و ۴.
- تشکری، ع. (۱۳۶۵). اثر مختصات فردی و خانوادگی بر هوش و پیشرفت تحصیلی گروهی از دانش آموزان ابتدایی، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره اول، شماره دوم.
- حسینی، ع. (۱۳۷۲). مقایسه دو گروه از دانشجویان موفق و ناموفق در دانشگاه شیراز. مجله روانشناسی، نشریه انجمن روان شناسان ایران، ۳ (۷). صص. ۱۰۰-۱۱۹.
- خیر، م. (۱۳۶۵). رابطه شکست تحصیلی با زمینه ها و شرایط خانوادگی، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره اول، شماره دوم.
- خیر، م. (۱۳۷۶). بررسی رابطه برخی از شاخص های طبقه اجتماعی با پیشرفت تحصیلی در گروهی از دانش آموزان سال اول دبیرستان نظام جدید، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره دوازدهم، شماره دوم.
- دلاور، ع. (۱۳۷۳). عوامل مؤثر در مشروط شدن دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی. طرح پژوهشی.
- رحمانی، ج. (۱۳۸۶). هنجاریابی فرم پیشرفته آزمون هوشی ماتریسهای پیشرونده ریون بر اساس عملکرد دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان. طرح پژوهشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان.
- رسولی، ف. (۱۳۸۰). مقایسه سلامت روانی دانشجویان موفق و ناموفق و ارتباط آن با ویژگی های جمعیت شناختی. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه تربیت معلم.
- سامانی، س. و جوکار، ب. (۱۳۸۱). بررسی میزان کارایی نمرات آزمون سراسری در پیش بینی عملکرد تحصیلی دانشجویان برخی رشته های تحصیلی دانشگاه شیراز. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره هیجدهم، شماره دوم، پیاپی (۳۶)، ویژه نامه علوم تربیتی.
- سجادی، س. م.، صبا، م. ص. و عامری، ا. (۱۳۷۲). مقایسه نتایج امتحان جامع علوم پایه دوره های چهارم و ششم دانشگاه علوم پزشکی همدان و بررسی علل تغییرات کیفی آنها. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی همدان؛ ۱ (۱): ۶۳-۶۷.
- شمس، ب. و فرشیدفر، م. (۱۳۷۴). بررسی مقایسه ای ویژگیهای دموگرافیک و روانشناختی دانشجویان مشروط دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. بر نامه و خلاصه مقالات دومین کنگره سراسری آموزش پزشکی شهید بهشتی؛ ص: ۳۰-۱.

- فراهانی، ا. (۱۳۸۱). رفتار ورودی و رابطه آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان تربیت بدنی. حرکت، شماره ۱۵، صص. ۷۱-۸۷.
- کریمی، م. ح. (۱۳۷۵). پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان با توجه به متغیرهای تحصیلی، ویژگیهای شخصی و زمینه های خانوادگی، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران؛ دانشگاه تربیت مدرس.
- مجدالدین، ع. (۱۳۷۴). بررسی علل افت تحصیلی دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز (۱۳۷۳-۱۳۷۴). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- هرمزی، م. (۱۳۷۳). بررسی عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه پیام نور (آموزش از راه دور). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ولی زاده، ز. (۱۳۸۳). مقایسه سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانشجویان خوابگاهی و غیر خوابگاهی دانشگاه تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد، روانشناسی تربیتی. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء.

- Ali, P. A. & Naylor, P. B. (2009). Association between academic and non-academic variables and academic success of diploma nursing students in Pakistan. *Nurse Education Today*. In press.
- Astin, A. W. (1999). Preventing student from dropping out. *Journal of College Student*. Vol 40 (3): PP. 518-529.
- Boekaerts, M. (1995). The interface between intelligence and personality as determinants of classroom learning. In D. Saklofske & M. Zeidner (Eds), *International handbook of personality and intelligence*. New York: Plenum.
- Brody, N. (2000). History of theories and measurements of intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 16-33). New York: Cambridge University Press.
- Broome, P. (2001). The gender-related influence of implicit self-theories on one's intelligence with regard to academic performance in introductory Physics classes. *Psychologische Beiträge*. VOL: 43, 1, PP. 100-128.
- Chamorro-Premuzic, T., Quiroga, M. A. & Colom, R. (2009). Intellectual competence and academic performance: A Spanish study. *Learning and Individual Differences*. Vol: 19, PP. 486-491.
- Covington, M. (1989). *Self-esteem and failure in school*. US. Press, Berkeley, CA.
- Demo, M. H. (2000). *Motivation and learning strategies for college success*. Lawrence Erlaum Associates Publishener. New Jersey, Landon.
- Eisenberg, E., Dowsett, T. (1990). Student drop-out from a distance education project course: A new method of analysis. *Distance Education*, 11 (2).
- Furnham, A. & Mosen, J (2009). Personality traits and intelligence predict academic school grades. *Learning and Individual Differences*. Vol: 19, PP. 28-33.
- Furnham, A., & Chamoro-Premuzic, T. (2004). Personality and intelligence as predictors of statistics examination grades. *Personality and Individual Differences*, 37, 943-955.
- Furnham, A., Chamorro-premuzic, T., and Mc Dougall, M. (2003). Personality, cognitive ability and beliefs about intelligence as predictors of academic performance. *Learning and Individual Differences*. 14. pp 49-66.
- Gange, F., & St Pere, F. (2002). When IQ is controlled, does motivation still predict achievement? *Intelligence*. 30, 71-100.
- Gottfredson, L. (2003). Dissecting practical intelligence theory: Its claims and evidence. *Intelligence*, 31, 343-397.
- Jensen, A. R. (1998). *The g factor*. Westport, CT: Praeger.

- Kerlinger, F. N. & Pedhazur, E. (1973). *Multiple Regression in Behavioural Research*, New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Lindemann, R, Duek J. L., (2001). A comparison of changes in dental students and medical students approaches learning during professional training; *Eur J Dent Educ* ; 5(4): 162-7.
- Lubinski, D. (2004). Introduction to the special on cognitive abilities: 100 years after Spearman's (1904) 'General intelligence', objectively determined and measured. *Journal of Personality and social psychology*, Vol 86(1): PP.96-111.
- Peterson, J (2002). A follow-up study of one group of achievers and under achievers four years after high school graduation. *Journal of Roper Review*. Vol 22 (4): P. 217.
- Petrides, K. V., Chamoro-Premuzic, T., Frederickson, N., & Furnham, A. (2006). Explaining individual differences in scholastic behavior and achievement. *British Journal of Educational Psychology*, 75, 239-255.
- Rekkedal, T.(1983). Enhancing students progress in Norway.The open university: Teaching at a Distance, (23). PP. 19-24.
- Salmelar, K. (1995). Personal goals of young social dropping out. *Prt. Mot, Skills*. Vol 80 (3): P. 148-186.
- Sanders, W. B., Osborne, R. T.,& Greene, J. E. (1955). Intelligence and academic performance of college students of urban,rural, and mixed backgrounds. *Journal of Educational Research*, 49, 185-193.
- Schmid, C. L. (2001). Educational achievement. *Journal of Leadership in Education*. Vol 4: PP. 237-260.
- Skaalvik, E.M. (1990). Academic achievement and self-concept. *Journal of Educational Psychologist*. Vol 34: PP. 155-168.
- Stevenson, H. (1996). Long- term prediction of academic achievement. *Journal of Educational Psychology*. Vol 88 (4):P. 750.
- Tino, V. (1993).Leaving college.*Journal of Higher Education*. Vol 59: PP. 433-455.
- Vespers, N. (2000). An activities – based typology of college students. *Journal of College student*. Vol 41 (3):PP. 228-244.
- Vigil-Colet, A., & Morales-Vives, F. (2005). How impulsivity is related to intelligence and academic achievement? *The Spanish Journal of Psychology*, 8, 199-204.
- Woodley, A. & Parlett, M. (1983). Student drop-out, Teaching at a distance,n24. PP.2-23.
- Zappala, G. (2002). The influence of economic disadvantage in the academic performance. *Journal of Sociology*. Vol 38 (2): PP. 115-125.
- Zowin, L.(1992). Research droup-out in distance education. *Journal of Distance Education*,8 (1).

تاریخ وصول: ۸۸/۵/۲۵

تاریخ پذیرش: ۸۸/۱۲/۱۸